

DE KRUISVLAG IN TOP

ZENDINGSVERTTELBOEK
VOOR SCHOOL EN HUIS

UITGAVE VAN
FA H. H. KOK BZ
ZWOLLE

ZITKANA DUZAHAN, DE INDIAANSCH E JONGEN.

INLEIDING.

De geschiedenis der Indianen in Noord-Amerika is één tooneel van achteruitgang en . . . ondergang. Bij hun bezitneming van het Nieuwe Werelddeel hebben de blanken de oorspronkelijke bewoners steeds teruggedreven. Dat is niet gegaan zonder strijd. De krijgswapenen der blanke kolonisten en de sterke drank, door de handelaren aan de Roodhuiden rijkelyk verstrekt, hebben moordend, uitdelgend gewerkt. 't Is een volk, dat tot ondergaan schijnt gedoomd.

In enkele gedeelten van Amerika komen nog Indianen voor en de zending onder hen heeft een moeilijke doch dankbare taak. Moelilyk vooral door het onherbergzame der terreinen en de ontzaglyke uitgestrektheid — we denken vooral aan het Noord-Westen van Noord-Amerika, bij de Slaven- en Berenmeren en nog Noordelyker — moelilyk ook door het telkens heen- en wedertrekken, om nieuwe jachtvelden te zoeken.

De zendeling moet een vasten post hebben, waar een versterkte nederzetting is, en zoekt van daaruit zijn verstrooide kudde en de schaapkens, die hij gaarne onder den staf van den Goeden Herder zou voeren.

In de laatste halve eeuw hebben hier o.a. met zegen gewerkt zendeling E. Young en W. C. Bompas (zie Lichtstralen 1e afl. 13e jaarg. en 3e afl. 19e jaarg.). Het volgende is, meenen wij, wedervaren aan zendeling Young. Wij merken ten overvloede op, dat de gegevens en verhoudingen bij verschillende Indianenstammen zeer verschillend zijn.

In een afgeschut gedeelte van een Indianentent ligt een jongen van omstreeks twaalf jaar. 'n Knaap om diep medelijden mede te hebben.

Zitkana Duzahan, Snelle Vogel, is zijn naam. Maar hoe weinig past die nu op hem. Vroeger, ja, een paar weken geleden, zeker! Toen was hij z'n makkers voor, als ze jacht

maakten op de snelle pelsdieren. Geen die hem kon evenaren.

Maar na dien noodlottigen dag is dat voor goed voorbij. De snelle vogel is neergeschoten, met z'n vrije vlucht is 't gedaan. Hoe 't is gebeurd? Wie de schuld heeft? Wie zal het zeggen! De scherpe werpspeer van een der vrienden is hem diep in de zijde gedrongen, zijn heupgewricht is ernstig beschadigd. Ternauwernood heeft hij er het leven afgebracht. Wat de hulp van den dokter van den stam vermag, is gedaan, maar ach, 't is zoo gebrekkig!

En dan nog: al had de knapste blanke chirurgijn terstond kunnen ingrijpen, 't is de vraag, of het iets had kunnen baten. De beschadiging van het gewricht is zóó ernstig, dat hij misschien *nooit* meer zal kunnen loopen, en in elk geval is hij voor zijn geheele leven een ongelukkige kreupele, die zich met moeite moet voortsleepen, die hulpbehoevend *blijft*.

Dat is erg, heel, heel erg. Maar toch nog het ergste niet. Christenouders hebben voor zulk een kind nog meer zorg, nog meer liefde, als 't kan, dan voor 't gezonde kroost; zij weten niet, wat ze doen zullen, om dat leven toch maar zoo draaglijk mogelijk te maken, om het leed te verzachten; bij ons worden zulke stumperds vaak door de ouders „bedorven”, zooals wij dat noemen, en dat is ook niet goed, maar 't is zelfopofferende liefde van vader en moeder, die hieruit spreekt. Christenkinderen mogen God wel hartelijk danken, dat zij in zulk een Christelijk gezin geboren werden. Wat is een moeder dan een onwaardig bezit; hoe kan zij troosten, hemoedigen en liefhebben! Bij de Indianen, zoolang zij heidenen zijn, heeft de vrouw niets te beteekenen. Meestal wordt zij als een nietswaardige behandeld, en al heel vroeg volgen de jongens daaria het voorbeeld van vader. Natuurlijk is 't wel eens anders, maar meestal telt bij den twaalfjarigen knaap de moeder voor minder dan een slavin. Liefde tusschen hem en haar is er niet; *hij* verwacht het niet; als *zij* 't zou willen toonen, dat de moederliefde niettegenstaande alles niet sterven kan, *hij* zou 't verachtelijk vinden, daarvoor zich gevoelig te betoonen.

Gebrekkig voor 't geheele leven, en geen lieve moeder; 't is wel te begrijpen, dat de knaap ons medelijden wekt.

Maar de vader dan? In Rom. 1:31 staat, dat de menschen, die God verlaten hebben, zonder natuurlijke liefde zijn en onbarmhartig. De vader van Zitkana Duzahan was trotsch op z'n jongen, toen die de snelste vogel mocht heeten. Maar nu? Vader van 'n kreupele te wezen, van een, die door anderen wordt bespot, als hij voortstropelt, die, wanneer ze straks weer verder trekken, naar andere jachtterreinen, 'n hulpbehoevende stakker blijkt, een... *last!!*

En dat weet hij wel, de diep beklagenswaardige. 't Is volstrekt niet onmogelijk, 't is zelfs zeer waarschijnlijk, dat hij — zal worden achtergelaten, overgelaten aan z'n lot. Verkommeren en verhongeren, verlaten van allen! Arme, arme stakker!

De zendingling vindt hem zoo in de diepste ellende.

De jongen kent den blanken man wel, doch de echte Indianentrots verbiedt hem voor dien vreemde z'n smart uit te spreken, en... hij keert zich om, zoo goed en zoo kwaad het gaat, zoodat zijn gelaat niet zichtbaar is.

't Zou geen goede zendingling zijn, die zich door zulk een houding liet afschrikken.

Al spreekt hij tegen een rug, hij zoekt met de grootste voorzichtigheid tot het jongenshart te komen, maar 't lukt niet. Te lang mag hij ook niet aanhouden, 't zou wrevelig maken. Een boom valt niet bij den eersten slag, en morgen is er weer een dag, God heeft zooveel geduld met ons...

En als de bezoeker terugkomt, is het onthaal gunstiger. En hij vertelt, en de eenzame luistert; en als daarna, om den zieke voortdurend bezigheid te geven, de zendingling met z'n stok letters teekent op den vloer der hut; dan begint er nog meer leven in die oogen te komen, en voor 't oogenblik is 't diepe leed vergeten.

Langzamerhand worden de jonge roodhuid en de blanke man vrienden, tot... de laatste moet vertrekken. Andere stammen moet hij bezoeken, en dan, voor den langen winter-tijd, terug naar zijn huis, zijn echtgenoot, zijn Indianenschooltje, zijn kerkje in de nederzetting.

Vóór hij heengaat, spreekt hij met den vader van zijn kleinen vriend.

„Als ge wegtrekt, en uw jongen niet mee kunt nemen, breng hem dan bij mij; altijd zal hij mij welkom zijn.”

„Dwazen zijn die witmensen toch! Wat zult ge met hem beginnen? Hij kan niets, hij kan niet eens loopen,” spreekt de vader.

„Toch wil ik heel graag, dat ge over mijn verzoek nadenkt,” is het dringende antwoord.

Ook in het hart van den Indiaan is op den bodem vaderliefde; God schiep die daarin, en ze sluimert er altijd, al schijnt ze dood. En 't was iets van schaamte over 't onderdrukken van dat gevoel, dat den vader weerhield z'n toestemming te geven . . . hij zou wel eens zien, hij wist het niet, waarvoor was 't ook noodig? zoo sprak hij verzekerd.

Al weet de Roodhuid meesterlijk zijn gedachten te verbergen voor den vreemdeling, Zitkana Duzahan verloor iets van zijn trotschheid, toen wegging de man, die hem zooveel liefde had betoond. Lichtstralen waren gevallen in zijn donkerheid, nu kwam de toestand van-allen-verlaten-zijn terug; de nacht in zijn ziel was donkerder dan ooit.

De zendeling reisde af met de gedachte, dat hij nooit weer den knaap zou ontmoeten, dien hij nu moest achterlaten. Zijn taak riep hem elders; gedurende de weken, die volgden, had hij allerlei wederwaardigheden; de afwisseling was groot, doch 't was bijna enkel afwisseling van leed en zonde. En na vele weken keerde hij terug in zijn eigen tehuis; hij vond er veel, dat op hem wachtte, en zijn denken in beslag nam, en hij vertelde zijn vrouw van veel, dat hij had doorgemaakt, maar — hij vergat Zitkana Duzahan. Zoo geheel onbegrijpelijk was dat niet: 't was reeds geruimen tijd geleden, er was daarna zooveel gebeurd, hij had de hoop opgegeven, den jongen weer te zien, en dan weer al de beslommeringen in zijn kleine gemeente . . . bovendien nog iets, iets heel ergs.

De gewone bezending levensmiddelen bleef uit en dat tegen den wintertijd. Dat gaf zorg, veel zorg; dat was oorzaak van slapeloze nachten. Hij had zooveel gegeven, als er gebrek was, daardoor was zijn voorraad eerder uitgeput dan die der anderen, en . . . 't einde was te zien. Als er niet spoedig uitkomst kwam, dan stond de zwarte honger voor de deur.

Hij en zijn vrouw overleggen, bezuinigen, hopen, hopen van dag tot dag, maar er is geen uitkomst.

Daar klinkt in de verte bellengerinkel. Een slede nadert. Zou God redding schenken in den nood?

Geen wonder, dat de zendeling schrikte, toen de slede voor zijn woning stilhield en de bestuurder hem tegemoet trad met de woorden: „Welnu, daar is de jongen; ik kan hem niet meenemen, gij hebt hem gevraagd en ik breng hem bij u.”

De schrik duurt slechts kort; misschien heeft de Indiaan 't zelfs niet bemerkt. Reeds treedt de vrouw van den zendeling naar buiten en vraagt, wat er aan de hand is.

Met enkele woorden is zij op de hoogte gebracht.

Dappere vrouw, kloeke heldin! Krachtige steun van haar echtgenoot! Zij kent geen aarzeling. Welkom is de kreupele, heel welkom. Haar gelaat, haar geheele wezen zegt het, „God zal zorgen,” klinkt het tot haar man, die beschaamd staat, dat hier de zwakke vrouw de sterkste blijkt.

Zitkana Duzahan wordt naar binnen gedragen met alle teerheid, en is als kind des huizes aangenomen.

Hij bemerkt niet, dat er broodsgebrek is in de woning; alles spreekt tot hem van liefde en mildheid en het stugge hart van den Indianenjongen moet wel verzacht worden in een zoo geheel andere omgeving, als waaraan hij gewoon is.

Gelukkig kwam ook spoedig de zoo lang verheide voorraad levensmiddelen, zoodat men, met dank aan God, goedmoedig den winter kon tegengaan.

Wat heeft de patiënt veel vooroordeelen te overwinnen! 't Is zoo zonderling, dat de huisvrouw met achtung en liefde wordt behandeld. Hij moet er nog aan gewennen, de hulp van een vrouwenhand te aanvaarden als een reden tot dankbaarheid. Maar dat komt toch; langzaam smelt de ijskorst, en de milde zonnestralen en het zoete lentewindje behalen de overwinning op de koude. Hoe het ging, hij weet het niet, maar er is ongemerkt een oogenblik gekomen, waarop de zendelingsvrouw het waagt, hem een kus als van een moeder te geven, en in zijn ziel is iets schoons ontwaakt; hij kan het niet zeggen wat, hij geeft er zich ook geen reenschap van, maar zijn leven is rijker geworden.

Langzaam geneest zijn heup door de trouwe zorgen van zijn nieuwen vader en moeder. Zwaar kreupel zal hij blijven, zijn leven lang, maar hij zal zich weer kunnen bewegen en dat is een heel blij vooruitzicht.

Straks is het oogenblik daar, dat hij met de krukken, die hij den zendeling zelf met heel veel moeite heeft zien vervaardigen, leert loopen, en spoedig maakt hij vorderingen. Weer kan hij naar buiten en, al blijft hij de arme kreupele, hij is nog de lenige, vlugge knaap, die nu ook sneller dan menig blank kind in dezelfde omstandigheden de moeilijkheden overwint.

Men zou hem niet herkend hebben, den lijdenden, bleeken stakker in zijn schamele Indianenplunje, verwaarloosd, omdat hij als gebrekkige geen beter waard was — nu met frissche, blozende wangen, in buis en broek gekleed, los en vlug, maar toch naar Europeeschen trant.

Eerst waren zijn pleegouders zeer benieuwd geweest, hoe hij die nieuwe kleedij zou opvatten, maar dat was heel anders gegaan, dan ze hadden gedacht. 't Oude, verslonsde tegen 't nieuwe, nette en . . . hij had een gevoel, alsof die andere kleeding hooger stond, voornamer, en daarvoor is de Indiaan zeer gevoelig: in iederen Indiaan leeft iets van een geboren hoofdman-koning.

Hij heeft zooveel moois gekregen, schatten in zijn oog. 'n Mes, mooie vischhaken, een mooien halsdoek, speelgoed voor 'n jongen van zijn leeftijd.

't Kwam werkelijk zoover, dat hij zich gelukkig gevoelde in de nieuwe omgeving. Later ging hij naar school en leerde gemakkelijk. Vertellen was heerlijk; de Bijbelsche verhalen niet het minst troffen zijn ontvankelijk hart. De zendeling en zijn vrouw zegenden den dag, waarop zij dit kind als uit 's Heeren hand hadden ontvangen.

Zoo gingen de lange wintermaanden voorbij en brak de tijd van de lente aan.

En toen gebeurde er iets, waarop men in 't geheel niet had gerekend. 't Kwam niet geheel onverwacht. Naarmate de sneeuw smolt en de velden groen werden en de vogels zich weer lieten hooren, werd de Stille Vogel stiller, teruggetrokkenener. Wat er aan haperde?

Geen antwoord of een korzelig „Niets" volgde op het vriendelijk onderzoek. Hij ontweek de vragende oogen, hij werd prikkelbaar, onverschillig voor wat zulk een hooge waarde had bezeten. Zie zijn mes eens! 't Is vol scharden. Moedwillig heeft hij 't gebruikt op een manier, waardoor hij wist, dat het onbruikbaar zou worden. Hij vraagt ook niet om het wat bij te slijpen, zooals hij eerst dadelijk had gedaan, als er maar een kleinigheid aan mankeerde.

En zijn kleeren. Hij spaarde ze in 't geheel niet. Bijna met opzet maakte hij er scheuren en vlekken in. En het gesloten karakter kwam krachtiger dan ooit uit. Hoe meer belangstellend vragen, hoe meer teruggetrokkenheid.

De zendeling en zijn vrouw staan voor een raadsel, zij overleggen samen, beproeven van alles, doch zonder eenig resultaat; 't schijnt wel, dat alles wat zij doen de zaak nog erger maakt.

Tot op een zekeren dag de boodschap komt: „Zitkana Duzahan is niet op school verschenen, en niemand weet, waar hij is". Opzettelijk wordt er niet naar hem gezocht; voor een ongeluk behoef weinig vrees te bestaan, maar wel vreest men heel veel te bederven door onvoorzichtig handelen 't Is een heel moeilijk mannetje, waarmee men te doen heeft.

Tegen het etensuur komt hij opdagen, norsch, zwijgend, ongenaakbaar. Geen vriendelijke vraag, geen wat scherper woord baat ook maar 't allerminste. 't Is zelfs niet na te gaan, wat het slechtst werkt, het liefderijk woord of de vermaning.

Waar hij is geweest? Geen antwoord.

Waarom hij is weggebleven? Geen antwoord.

Nu gaat het toch weer een paar dagen goed, maar dan... dan blijft hij een geheel dag weg.

En als het, na korter tusschentijd, zich weer herhaalt, besluit de zendeling hem, met alle voorzichtigheid, na te gaan, om er achter te komen, wat hem toch drijft en waarheen.

Innig, innig medelijden gevoelt hij, als hij eindelijk den zwerveling vindt. Arme, arme, arme jongen!

Hebt ge wel eens een trekvogel gezien in een kooi tegen den tijd, dat zijn familieleden zich gereed maken voor den

tocht naar het verre land? Het beest wil er uit. Het vliegt zich dood tegen de tralies.

Daar is, even buiten de woonplaats van den zendeling een soort heuvel, een stijging van den bodem. Heeft men die hoogte beklommen, dan kan men van daaruit heel, heel ver zien over de eindeloze vlakten, woon- en zwerfplaats der Indianenstammen. Ge ziet hun tenten niet — zoo dichtbij is geen wild te jagen — maar ze zijn er toch, verder dan waar de hemel aan de aarde schijnt te raken, ze zijn er zeker, en, als ge lang tuurt, dan ziet uw verbeelding misschen een Indianenkamp, waarvan de rook opstijgt van de vuren. 't Is zoo niet, ze zijn véél verder, maar ook het Noorden van Amerika heeft in zekeren zin zijn fata morgana.

Welnu, dáár ligt Zitkana Duzahan.

Languit, de armen onder het hoofd. Hij beweegt zich nauwelijks, hij tuurt maar, ja, hij tuurt maar.

De zendeling begrijpt.

Met de lente is de tijd gekomen van 't oprollen der tenten en het verder trekken door de oneindige vlakten; 't vrije, ruime, eindeloos ruime leven van den Indiaan. En in die jongensziel is met de lente de treklust ontwaakt.

De trekvogel vliegt maar tegen de tralies, altijd maar weer. Honderdmaal helpt niet, toch maar weer, tot... het uit is.

De jonge Indiaan is zwaar kreupel, verlaten van zijn vader, van zijn stamgenooten; nooit zal hij mede op jacht kunnen gaan, nooit. Moeilijk zal alle beweging op den duur voor hem blijven. O, hij weet dat wel! Maar hij geeft er zich geen rekenschap van. Hij denkt niet. Er is één groot, allesoverheerschend gevoel in hem ontwaakt: dáár te zijn, in de ruimte, op die vrije velden, daar... ja wat? Hij gevoelt niet het onmogelijke. Hij weet nu niets, ook niet, dat men hem zal uitwerpen, zal bespotten, zal laten omkomen.

Altijd weer vliegt hij tegen de tralies van de kooi, en — niemand vermag het, die kooi te ontsluiten.

De zendeling begrijpt het volkomen. En zijn hart is vol droefheid, want wie kan hier helpen?

Zacht, als hij gekomen is, verwijdert hij zich weder, om thuis te overleggen, hoe *hier* moet worden gehandeld.